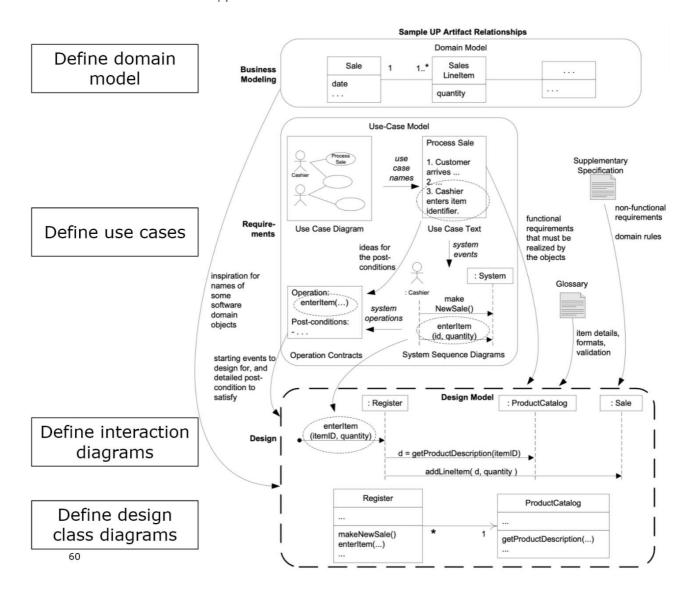


## Samlede noter

Udviklingsmetoder til IT-systemer (Danmarks Tekniske Universitet)

- Planlægge, styre og gennemføre et mindre softwareprojekt i projektgrupper
- Definere og beskrive almindelige UML diagrammer
- Anvende og forklare en moderne software udviklingsproces
- Bruge UML til at modellere softwaresystemer
- Udarbejde en kravspecifikation
- Udarbejde design for programmer
- Udvikle mindre programmer på baggrund af udarbejdet design
- Udvikle programdokumentation
- Evaluere kode og dokumentation vha. reviewteknikker
- Udarbejde rapport, der dokumenterer og vurderer projektets færdige produkt (produktrapport)
- Udarbejde rapport, der dokumenterer, evaluerer og reflekterer over projektforløbet (procesrapport)
- Kunne skrive tekniske rapporter.





## Indhold

Unified process (UP)	4
Grundlæggende principper	4
lterationer	4
(Rational) Unified process	4
Modellering	4
Unified Modelling Language (UML)	4
Analyse og Design (repeat)	4
Inception fasen	4
Kravspecifikation	4
Krav	4
Use cases	6
Use case beskrivelser	6
Risikoanalyse	7
Risiko håndtering	7
Risiko analyse	8
Risiko strategier / planlægning	8
Domænemodeller	9
Hvad bruges domænemodellen til	10
Designklasse	10
Analyse og associationer	11
Løsning	11
Multiplicitet	11
Klassediagrammer	12
Generelt	12
Designklassediagrammer	13
Analyse vs designklasser	13
Design og implementering	13
Attributter	14
Associationer	14
Tommelfingerregel - Associationer	15
Dependency / afhængighed	16
Aggregation og composition	16
Aggregationer	17

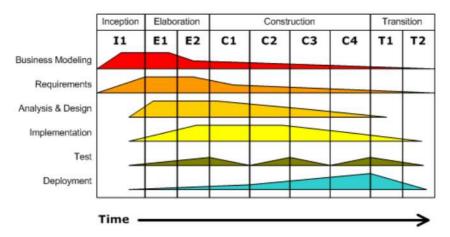
Composition	17
Piletyper	18
Abstrakte klasser	19
Objekter og klasser	19
Design model - pakker	19
Sekvensdiagrammer	20
System-sekvensdiagrammer	20
Statisk og dynamisk modellering	21
Design sekvens diagram	22
Klasser i sekvens diagram	24
Aktivitetsdiagrammer	24
Handling (actions)	25
Forgreninger og sammenfletninger	26
Løkker/iterationer	26
Forks og joins	27
Start og sluttilstand	28
Swim lanes	29
Guards	30
Oversigt	31
Generelt dokumentation af kode	31
Separation of concerns	32
Patterns	32
Design patterns og grasp	32
Grasp	32
Arv og polymorfi	33
Generalisering - arv	33
Review	34
Tilstandsdiagrammer	34
Undertilstande	35
Applikations-tilstand	35
Objekt-tilstand	35
Projektplanlægning	36
Plan	36
Work breakdown structure	36

Organiser opgaver	36
Identificere kritisk vej	
objekt kendskab / referenceobjekt kendskab / reference	
Design elementer	
Software kvalitet	
Verificering og validering	
Reviews and inspections	
Keviews and inspections	39

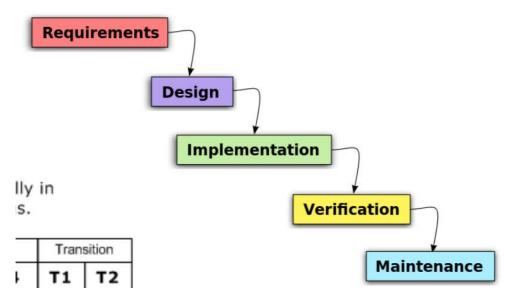
# Unified process (UP)

- To slags Agile og Waterfall
- Agile:

Iterative Development
Business value is delivered incrementally in time-boxed cross-discipline iterations.



Waterfall



### Grundlæggende principper

- Iterativ og inkrementel
- Use case drevet
- Risiko-drevet
- Arkitektur centreret

#### Iterationer

- Opdelt i fase timeslots
  - o Timeboxed (2-6 uger)
  - o Delopgaver er fleksible
- Alle discipliner i hver iteration
- Hver iteration ender med fungerende program
  - o Delelementer

#### (Rational) Unified process

- 4 Faser
  - o Projektets modenhed
- 6+3 discipliner
- 6 engineering
- 3 supporting
  - Configuration and change management
  - o Project management
  - Enviroment

#### Modellering

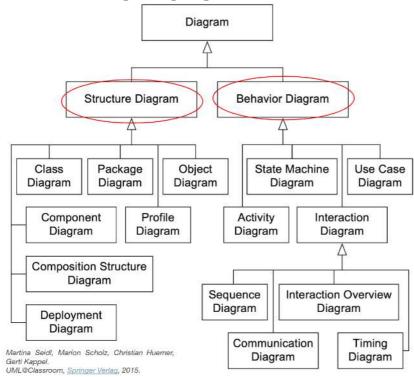
Systemet som model

- Forskellige modeller
  - o Domæne
  - o Test
  - Brug



- Diagrammer er indblik i modellen
  - Systemet fra et bestemt perspektiv
  - Systemet på et bestemt perspektiveringsniveau
    - Max 50 elementer på et diagram

### Unified Modelling Language (UML)



## Analyse og Design (repeat)

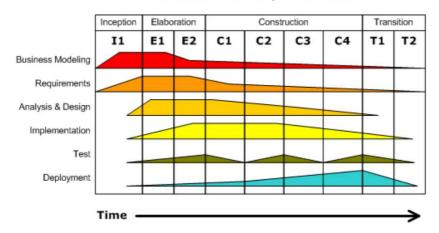
- Analyse
  - Undersøgelse af problem domæne og krav
  - Hvad skal dette software løse (Hvad?)
- Design
  - Konceptuel løsning
  - o Hvordan skal dette software løse det (Hvordan?)

#### Inception fasen

- Inception er ikke krav fasen
- Vis produkt scope, vision og business case
- Vision og business case
- Kan det gennemføres?
- Købes andetsteds eller skal det nyudvikles
- Skal arbejdet fortsættes?
- Go og no go

#### **Iterative Development**

Business value is delivered incrementally in time-boxed cross-discipline iterations.



## Kravspecifikation

- Interessenter / stakeholders
  - o Påvirker eller påvirkes af systemet
  - Har interesse i usecasen
- Aktører
  - o Indgår i use cases
- Use cases
- Funktionelle krav
- Non-funktionelle krav

#### Krav

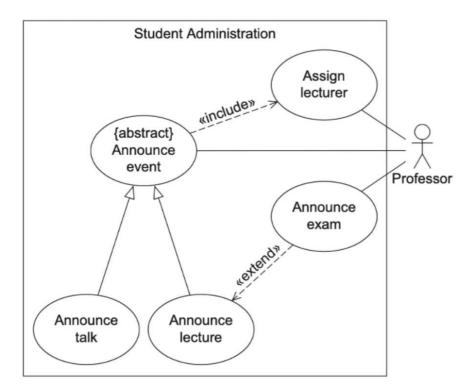
- Funktionelle
  - Hvad systemet skal kunne (systemet validere pin-kode)
- Non-funktionelle
  - o Hvordan det gør det (brugervenlighed, hastighed, implementering mfl.)
- FURPS+
  - o Huskeregel
  - o functionality, usability, reliability, performance, supportability
- Moscow
  - o En måde at prioterer på





### Use cases

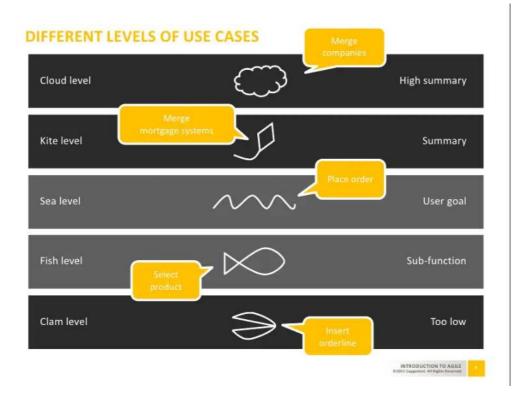
Et use case består af et verbum og et navneord, (reserver værelse), (tænd fjernsyn) osv.



#### Use case beskrivelser

Forskellige detaljerings niveauer





- Brief
  - o Kort tekst om primært scenarie
- Casual
  - o Flere afsnit evt. med alternative forløb
- Fully dressed
  - o Alle detaljer, pre- og postconditions
- Aktører
- Preconditions
- Alternative flows, branches, løkker
- Postconditions

Use case:	FindProduct	
		_

#### ID: 3

#### Brief description:

The system finds some products based on Customer search criteria and displays them to the Customer.

#### Actors:

#### Customer

#### Preconditions:

None.

#### Main flow:

- 1. The use case starts when the Customer selects "find product".
- 2. The system asks the Customer for search criteria.
- 3. The Customer enters the requested criteria.
- 4. The system searches for products that match the Customer's criteria.
- 5. If the system finds some matching products then
  - 5.1 For each product found
    - 5.1.1. The system displays a thumbnail sketch of the product.
    - 5.1.2. The system displays a summary of the product details.
    - 5.1.3. The system displays the product price.
- 6. Else
- $\ensuremath{\mathbf{6.1.}}$  The system tells the Customer that no matching products could be found.

#### Postconditions:

None.

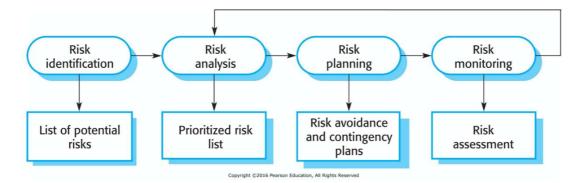
#### Alternative flows:

- None.
- Hvorfor use cases
- Fælles kommunikationsform
  - o Nemmere for kunden at specificere og reviewe definition
  - Kunde deltagelse sikre færre fejl
  - o Kunden kan selv skrive use cases
- Mindsker risikoen for at miste fokus
- Krav beskrives i en sammenhæng

## Risikoanalyse

## Risiko håndtering

- Identification
- AnalysisPlanning
- . . . . .
- Monitoring





### Risiko analyse (Risk rating)

- P\*I
- o Probability \* impact
- Sortering efter score
  - Grov priroritering
- Cutoff

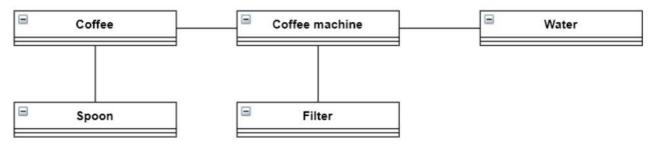
## Risk Rating = Likelihood x Severity

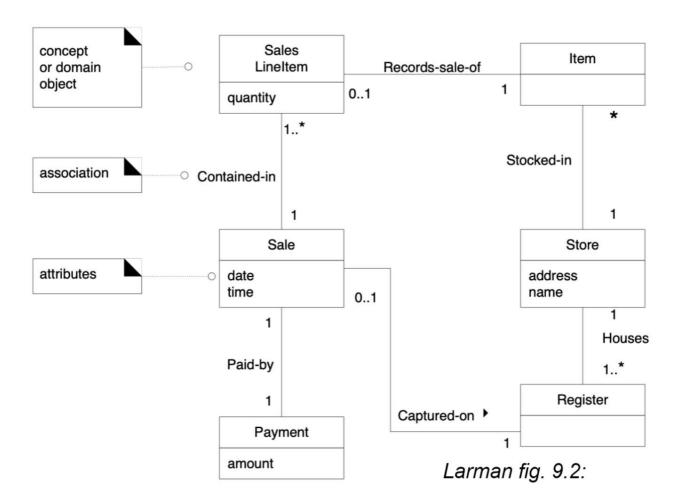
	s	Catastrophic	5	5	10	15	20	25
	e	Significant	4	4	8	12		20
	e r	Moderate	3	3	6	9	12	15
	i t	Low	2	2	4	6	8	10
	У	Negligible	1	1	2	3	4	5
Catastrophic		STOP		1	2	3	4	5
Unacceptable		URGENTACTION		Improbable	Remote	Occasional	Probable	Frequent
Undesirable		ACTION						
Acceptable			Likelihood					
Desirable		NO ACTION						

### Risiko strategier / planlægning

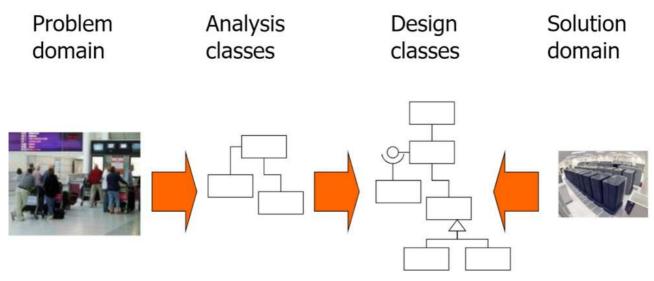
- Transfer
  - o Videregiv ansvar
- Accept
  - o Tag chancen
- Mitigate
  - o Minimer konsekvenserne
- Eliminate
  - o Fjern problemet

## Domænemodeller





## Hvad bruges domænemodellen til

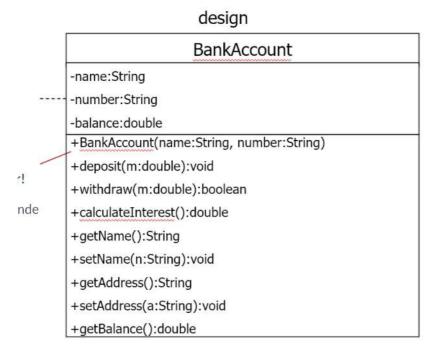


### Designklasse

- Alle attributter
  - o (Der skal implementeres)
- Typer

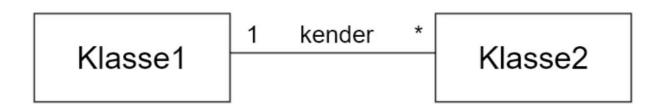


- o Int, String eks
- Synlighed
  - o + public
  - o private
- Alle metoder
- Ingen getters og setter



## Analyse og associationer

- Association
  - o Forbindelser mellem klasser
  - Relationer mellem objekter af klassen type
- Angives
  - o Linje
  - Navn
  - Multiplicitet
  - Evt retning

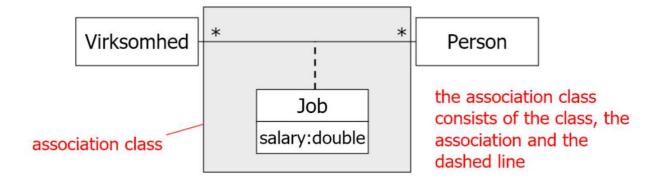


#### Løsning

Associationsklasse

Instans for hver relation

Markeres med stiplet linje



### Multiplicitet

Vigtigt i klassediagrammer - Særligt for dataklasser

- Eks
  - o Et firma kan have mange ansatte (employer)
  - o En person er ansat i netop et firma (ingen bijobs eller arbejdsløshed)

Company	employer	employee	Dorcon
Company	1	*	Person

multiplicity syntax: minimummaximum			
01	zero or 1		
1	exactly 1		
0*	zero or more		
*	zero or more		
1*	1 or more		
16	1 to 6		

## Klassediagrammer

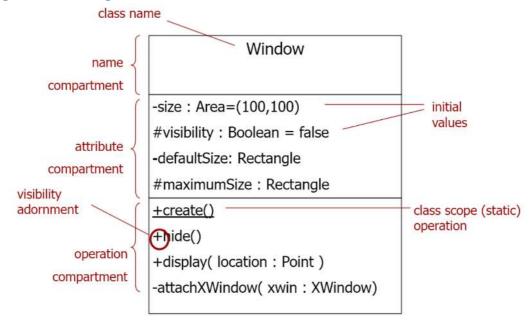
#### Generelt

- Kan bruges til at beskrive domænet og designet
- Klassediagrammer benyttes til struktur/ statisk modellering
  - o Objekter
- Analyse

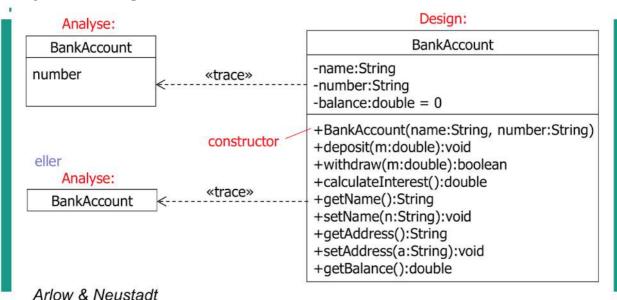


- o Begrebsmodel / domænemodel
- Klassenavn og evt. attributter
- Design
  - o Softwaremodel / designmodel
  - Klassenavn, attributter og operationer
- En designmodel kan indeholde 10 til 100 gange flere klasser end analysemodellen
  - Klasser der ikke finde i domænet
    - Klasse til designmønstre
    - Controlleres, adaptors

### Designklassediagrammer

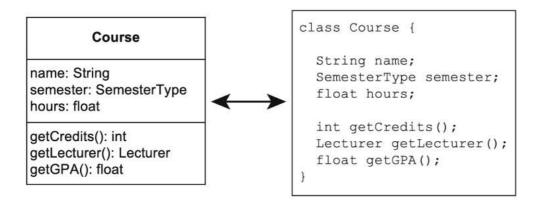


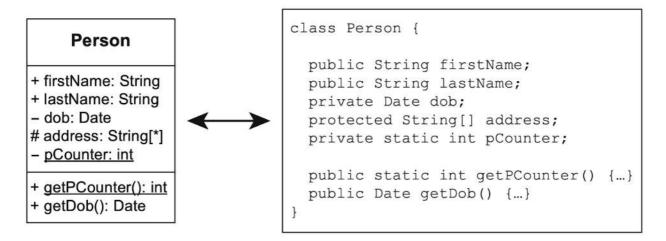
### Analyse vs designklasser



#### Design og implementering

- Klasse definition i UML vs Java
  - o Syntaks forskelle





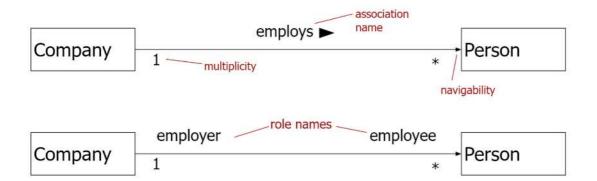
#### Attributter

- Visibility, Navn, Type, evt. multiplicitet, evt. default værdi, evt. property
  - visibility name: type multiplicity = default {property string}
- Eks:
  - passengerList: String [0.\*] = checkedInList {ordered}- age: int
  - + GRAVITY : double = 9.81 {readOnly}

#### Associationer

- Forbindelse mellem klasser
- Angiver en form for forbindelse mellem klasserne
  - o (bruges typisk til at sende meddelser (metodekald) mellem klasserne)
- Repræsenterer en reference til et objekt

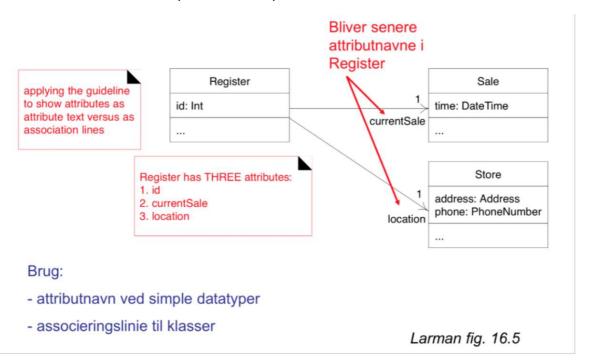




## Tommelfingerregel - Associationer

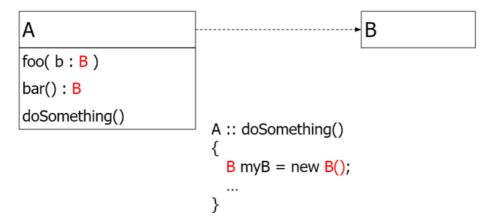
• Simple typer: Attribut

• Klasser: Associationer (eller attributter)



## Dependency / afhængighed

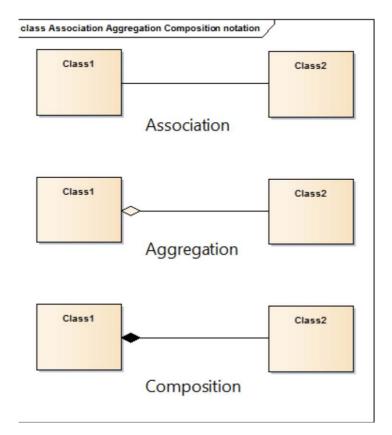
- "Light-association"
- Midlertidig reference
- Ændring i en klasse påvirker en anden



### Aggregation og composition

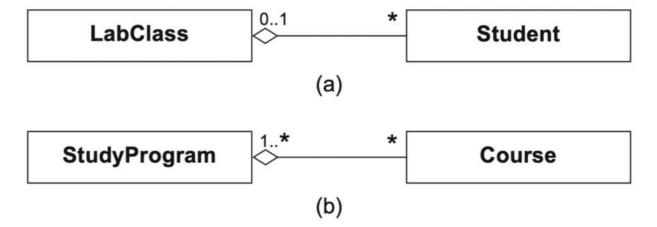
- Modellere "helhed del" forhold
- To former:
  - Aggregering (delt/"shared")
  - Komposition
- Aggregering "Dele" eksisistere uafhængigt af "helen"
  - o Eks: printere og computere
- Komposition er en stærkere form for aggregering "dele" eksistere ikke udenfor "helheden"
  - o Eks: Hus af mursten
- Sjældent nødvændigt at skelne i java
- Pile i klasse associationer





## Aggregationer

- LabClass kan have studerende
- StudyProgram kan have Courses



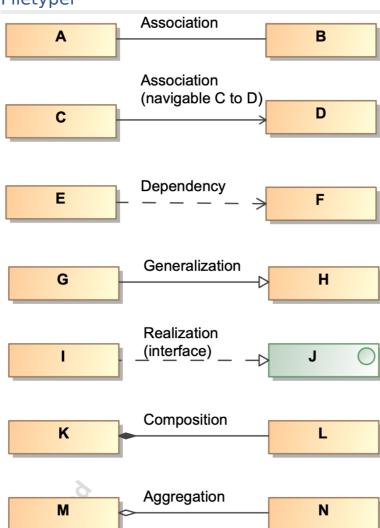
## Composition

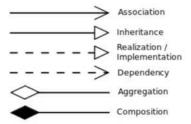
Stærk kobling

Under objektet tilhører 0 til 1 stamobjekt



## **Piletyper**





- · Association relationship: is a general one.
- Inheritance relationship: connects a *subclass* with its own parent class (see OOP inheritance paradigm) from which inherits all attributes & methods.
- Realization relationship: connects a class with the *interface* wich implements (see OOP interface implementation).
- Dependency relationship: connects a class with another one that is strictly needed by the first in order to achieve its tasks.
- Aggregation relationship: connects a class with another one that's a part of it due to the software / database structure previously projected. For example in diagrams of an OOP class, a variable could be not a general String or Intege but a particular class. In this case the class you are defining has an "aggregation relationship" with the class of that variable.
- Composition relationship: connects a class with another one that physically in the real world — is part of it.

#### Abstrakte klasser

Kan ikke instantieres



{abstract} Person

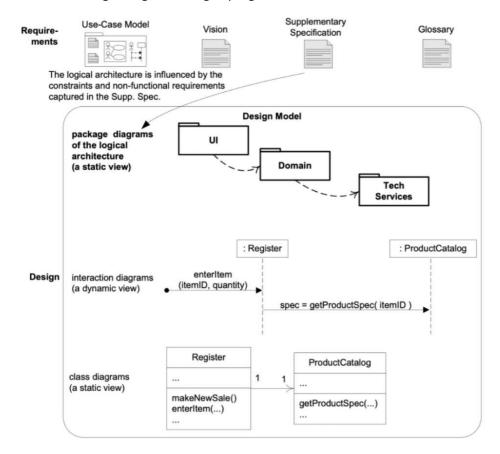
#### Objekter og klasser

- Klasse: arbejdstegning
- Objekt: Et konkret forekomst/Instans af en klasse
- Atributter(+Associationer) /Felter
  - o (Variable på klasser/objekter)
- Operationer/metoder
  - (funktioner på klasser/objekter)
- Design
  - Signaturer besluttes

#### Design model - pakker

- Logisk gruppering af elementer
  - o F.eks. klasser

- · Kan vise logisk arkitektur af systemet
- Ræpresentere et "namespace"
- Kan være nested
- Eks logisk segmentering af program



## Sekvensdiagrammer

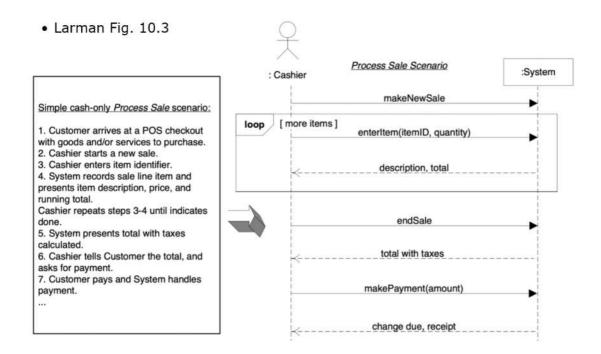
- Modellere et specifikt scenarie
  - Use case
- Ofte kun en del af handlingen

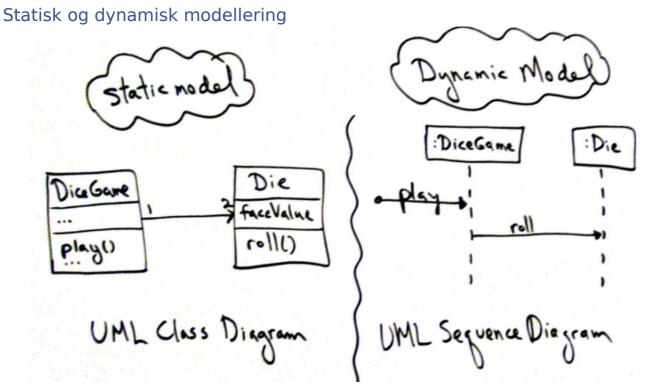
### System-sekvensdiagrammer

Interaktion mellem

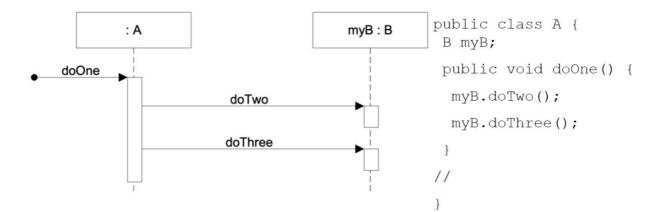
- Visualisere en brugers interaktion med et system
- Aktør
- System
- Visuel repræsentation af use cases

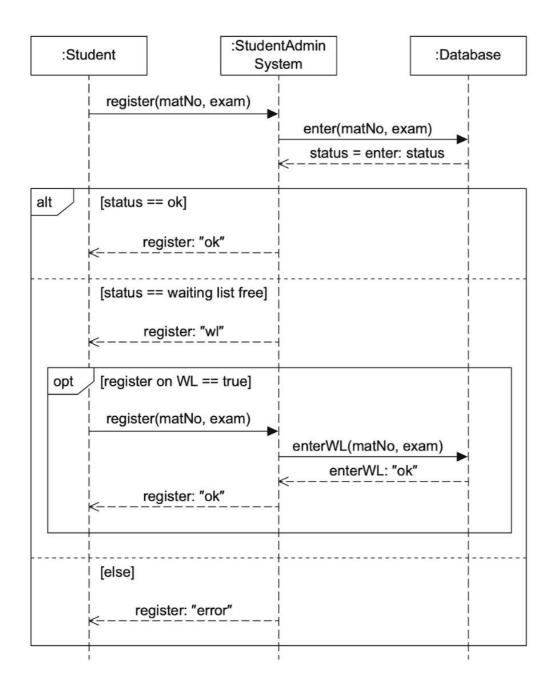




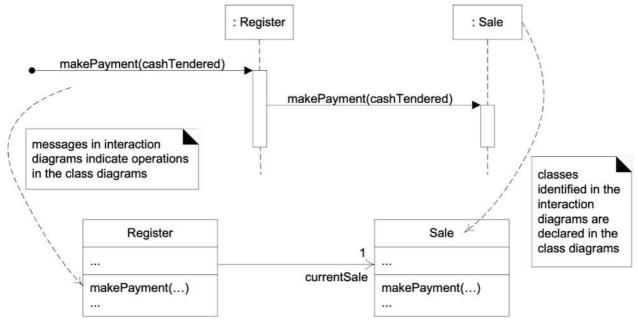


## Design sekvens diagram





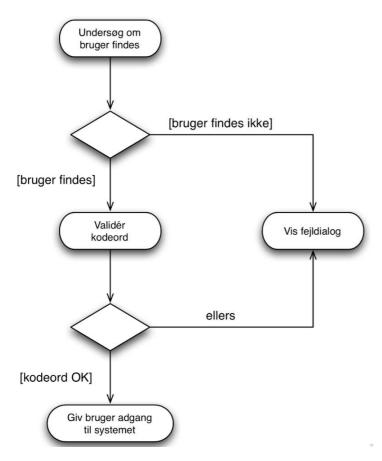
## Klasser i sekvens diagram



## Aktivitetsdiagrammer

- Aktivitets-diagrammer er dynamiske er dynamiske diagrammer
- UML-Udgaven af et flow-chart
- Dynamisk diagram, der viser et flow i en proces, algoritme
- Aktivitet
  - Noget et objekt udfører
  - Ikke atomar
  - o Kan opdeles i et antal simplere atomare handlinger (actions)
  - Har som regel en beskrivelse

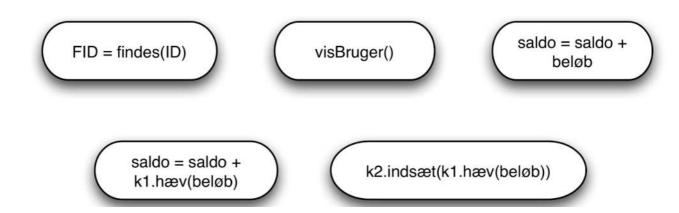




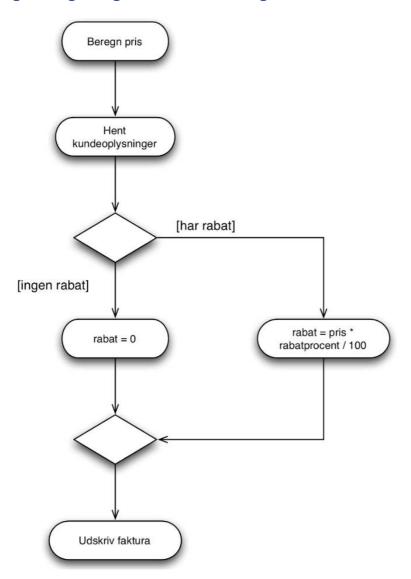
### Handling (actions)

- Trin i aktiviteten
- Operation der kan udføres af objektet på andet objekt
  - o Eller en simpel beregning
- Atomar kan ikke opdeles i simplere handlinger
- En aktivitet forventes at tage et stykke tid
- En handling bruger meget kort tid

\_

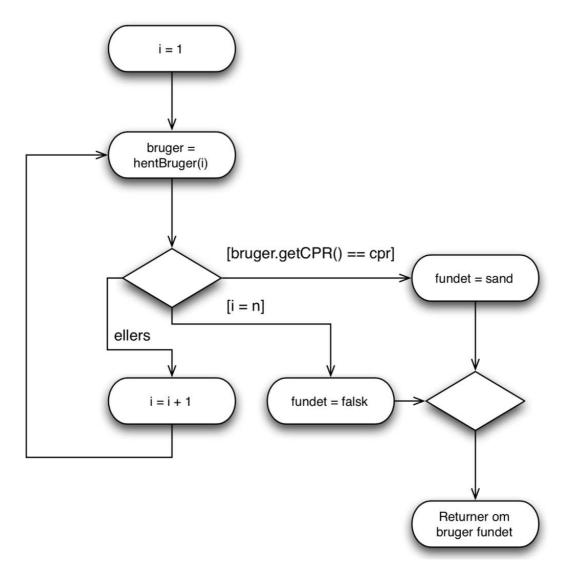


## Forgreninger og sammenfletninger



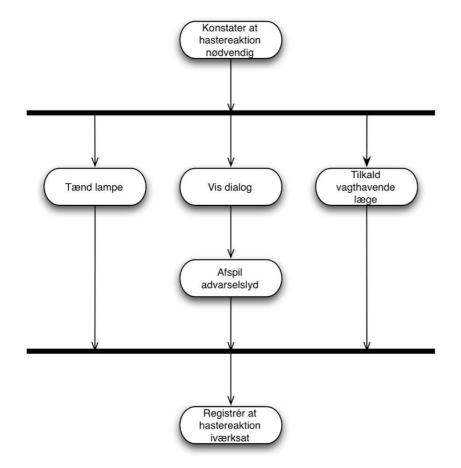
### Løkker/iterationer

Sammenfletning over forgrening



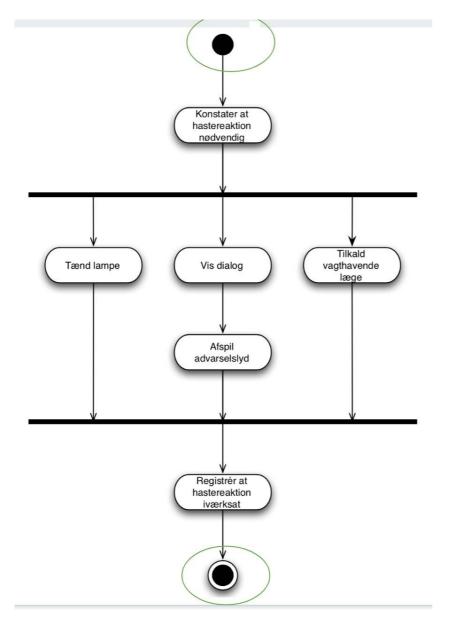
## Forks og joins

- Flere ting foregår parallelt
  - o Flertrådet applikation



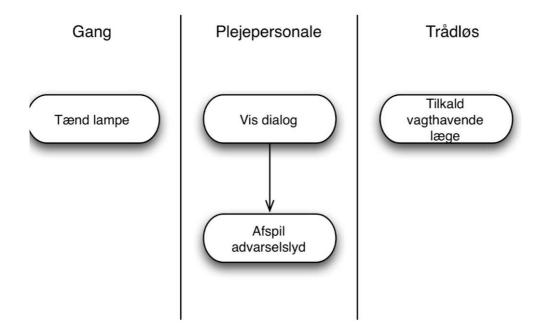
## Start og sluttilstand

Der kan være mere end en



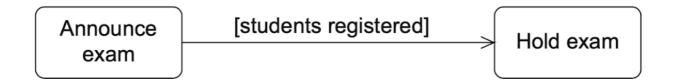
### Swim lanes

- Anvendes hvis der er flere adskilte områder/systemer der samarbejder om en aktivitet
- Adskilles af lodrette streger



### Guards

Boolske udtryk - kan besvare med ja/nej



## Oversigt

Name	Notation	Description
Action node	Action	Actions are atomic, i.e., they cannot be broken down further
Activity node	Activity	Activities can be broken down further
Initial node	•	Start of the execution of an activity
Activity final node	•	End of ALL execution paths of an activity
Flow final node	$  \otimes  $	End of ONE execution path of an activity
Decision node		Splitting of one execution path into two or more alternative execution paths
Merge node		Merging of two or more alternative execution paths into one execution path
Parallelization node	->:	Splitting of one execution path into two or more concurrent execution paths
Synchronization node	$ $ $\rightarrow$ $\rightarrow$ $\rightarrow$	Merging of two or more concurrent execution paths into one execution path
Edge	$ A \rightarrow B $	Connection between the nodes of an activity

## Generelt dokumentation af kode

- Selvdokumenterende elementer
  - o Klassenavne Svarer til ansvarsområde
  - Metodenavne svarer til funktionalitet
  - o Variabelnavne svarer til indeholdet
- Layout

- o Opdeling eks
  - Ekstra linjer mellem metoder
  - Separat fil til klasser (som regel)
- Indrykning
  - Skift af scope
- Kommentarer
  - o Kun når koden ikke kan læses umiddelbart
    - Algoritmiske løsninger

## Separation of concerns

- Hyppigt forekommende designprincipper
- Opdeling af et system i separate områder
- Modularitet i koden
  - o Opdeling af udvikling
  - Læsbarhed
  - Nemmere isolering af fejl
  - Nemmere tests
  - o Genbrug
  - o Nemmere udskiftning

#### **Patterns**

#### Design patterns og grasp

- Design pattern
  - Design l

    øsning til ofte forekommende problemer
  - o Generaliserbar
- GRASP
  - o General Responsibility Assignemt Software Patterns
  - Klasser har ansvar
- GoF
  - o Gang of Four
  - o Endnu et sæt af software patterns

#### Grasp

- Creator
  - O Hvem er ansvarlig for oprettelse af klassen?
  - B er creator for A hvis
  - B aggregerer A
  - o B indeholder A
  - B benytter A
  - o B har initialiseret data for A
- Information Expert
  - o Princip for tildeling af ansvar til objekter
  - Klassen har nødvendig information til at opfylde ansvaret
- Low coupling
  - o Lav kobling

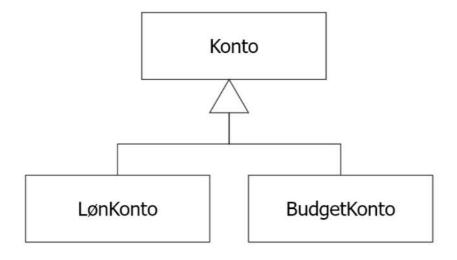


- o En klasse skal være så uafhængig som muligt
- En klasse skal kun associeres med de få klasser, der er nødvændige for at den kan opfylde sit ansvarsområde
- High cohesion
  - Høj sammenhørighed
  - En klasse skal have et veldefineret ansvarsområde
  - o En klasse skal have et sæt operationer, der understøtter ansvarsområdet
- Controller
  - o Tildel controller ansvar til
    - System klasse
    - Klasse som repræsenterer usecase scenarie
  - Pas på med alt for store controllers
- Polymorphism
  - Når flere typer af objekter kan noget ensartet
- (pure fabrication)
  - o Introduktion af en klasse der ikke findes i problemdomænet
  - o For at opnår low coupling og high cohesion
  - o GoF Design patterns er pure fabrication
- (Indirection)
  - o For at introducere lav kobling mellem objekter
  - Eks database-adaptor
    - Gør det potentielt lettere at skifte database
    - Skaber evt lettere interaktion
  - o Eks terningbæger
    - Både pure fabrication og indirection
- (Protected varations)
  - o Beskyt objekter mod ændringer i andre objekter
  - Hvis der er noget som kan ændre sig
  - o Introducer stabil grænseflade

# Arv og polymorfi

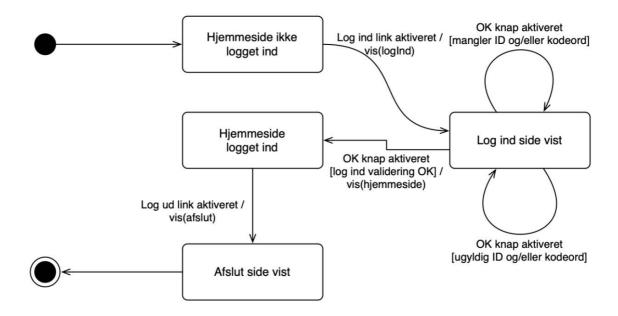
### Generalisering - arv

- Egenskaber fra superklasse nedarves til subklasser
- Subklasser kan tilføje egen specialisering

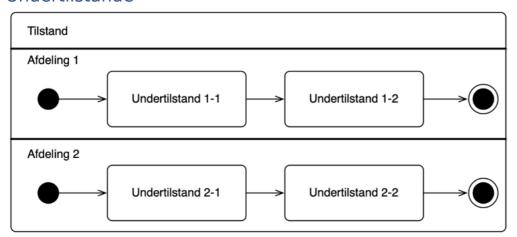


### Review

# Tilstandsdiagrammer



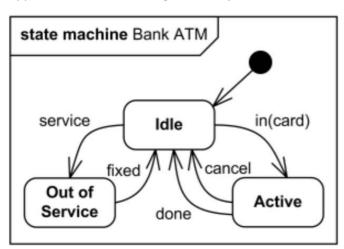
### Undertilstande



### Applikations-tilstand

En applikation har altid en tilstand

Applikationens tilstand udgøres af objekternes tilstand



### Objekt-tilstand

- Et objekt kan være hvad som helst
  - o Bruger
  - o Bil
  - o Microbølgeovn
  - Applikation
    - Eks. Navigation, Login Tilstand
  - o Odre
  - o Aflevering
  - o Eksamen
- Whitebox: Tilstanden udgøres af
  - o Objektets attributters tilstande
- Tekstuel
  - o Fil åben
  - Knap nedtrykket

Logget ind - Logget ud

### Projektplanlægning

- Project scope statement
  - o Formål, ønsket resultat, acceptance criteria, udeladt
  - Retning
- Project plan
  - Delopgaver, estimater, rækkefølge, deadlines
  - Rute

#### Plan

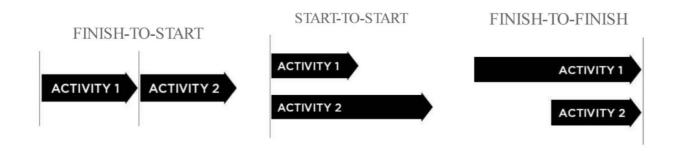
- Risk management
- Project schedule
- Budget
- Communication plan

#### Work breakdown structure

- Nedbryd projektet i overskuelige bidder
  - O Hvis bidden er for svær at estimere, er den måske for stor
  - o Meget store elefanter skal deles ud for ikke at blive rådne
- Mindmap
- Post its
  - o Kanban
  - o Scrum
- Liste

### Organiser opgaver

- Mindmaps og post its konverteres til liste
- Bindinger (Dependencies) identificeres
  - o Finish to start
  - Start to Start
  - o Finish to finish
- Opgaver, der er bundne sættes efter hinanden
  - o Bindinger er vigtige for kritisk vej



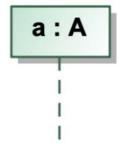


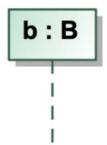
### Identificere kritisk vej

- Konstrurer Gantt diagrammer
  - o Brug et værktøj
  - Paralleliser
  - o Vær opmærksom på bindinger
  - Find kritisk vej
- Kritisk vej kan ændre sig
  - o Opdater
  - o Monitorer
- Sæt alle sejl på kritisk vej
  - o Bedste ressourcer

# objekt kendskab / reference

- Attributter
  - o B er en Attribut i A
- Parametre
  - o B er en parameter til en metode i A
- Lokale variable
  - o B er en lokal variabel i en metode i A
- Global variabel
  - o B er en global variabel

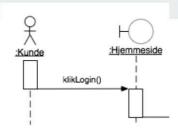




# Design elementer

- Sekvensdiagram
  - o Beskeder mellem objekter
- Klasse diagram
  - o Struktur af klasser
- Aktivitets diagram
  - o Algoritmer
- Tilstands diagram
  - o Overgange mellem tilstande

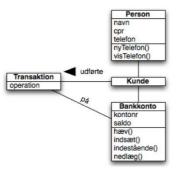
# :er

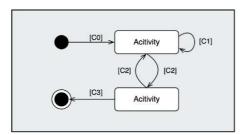


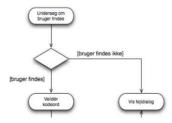
r

ide









## Software kvalitet

- Imødekommer krav
  - o (hvis) kravene er gode
  - Utility
- Brugbart
  - Usability
- Velstruktureret
  - o Vedligeholdesesvenligt
- Lever op til standarder
  - o Programmering, proces, dokumentation

# Verificering og validering

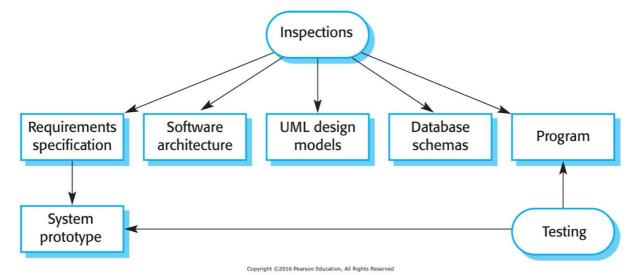
- Test, inspektion og review
  - o Del af verificering og validering
- Validering



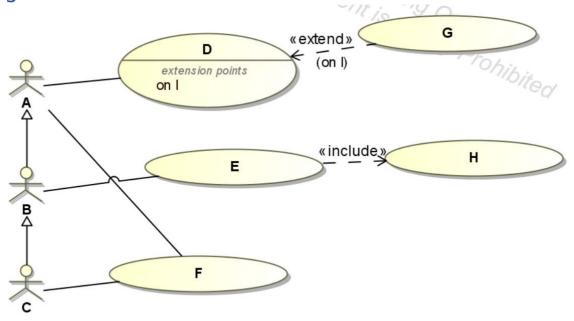
- o Kontrol af at produktet lever op til behovet
- Verificering
  - o Kontrol af at produktet lever op til kravene
- Validering og verificering skal passe sammen
  - o Hvis krav og behov ikke matcher sammen har man et problem

# Reviews and inspections

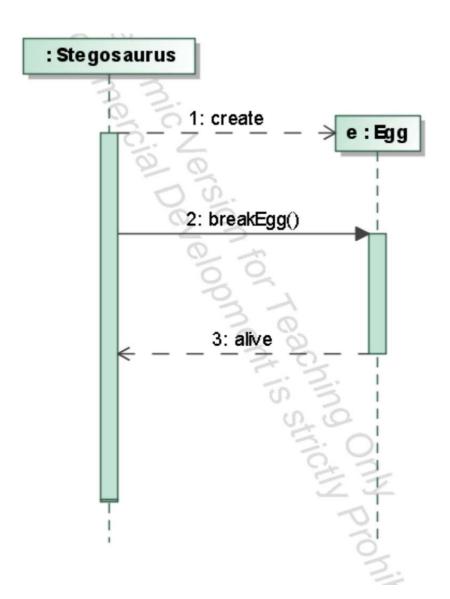
- Quality assurance
  - o Quality of deliverables krav, software, documentation etc



Svar på spørgsmål fra prøveeksamen der måske kan bruges



- ✓ C kan interagere med G
- O A kan interagere med alle use cases
- O B kan ikke interagere med F
- O E kan udføres uafhængigt af H
- O G kan udføres uden D



```
Choose one answer
```

```
public class Stegosaurus {

public doStegosaurusStuff() {
    Egg e = new Egg();
    boolean alive = e.breakEgg();
}

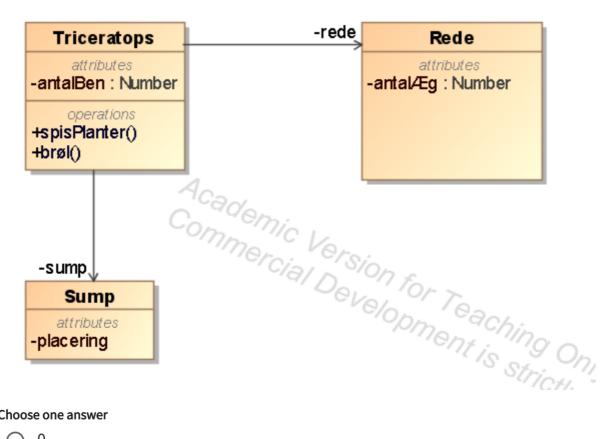
}

Side 12 / 45 → ⊕ +
```

# Supplementary specification er en del af

- Design
- **⊘** Requirements
- Implementation
- Business Modeling
- Project Management

Hvor mange felter kræves der i klassen Triceratops for at implementere dens associationer og attributter?

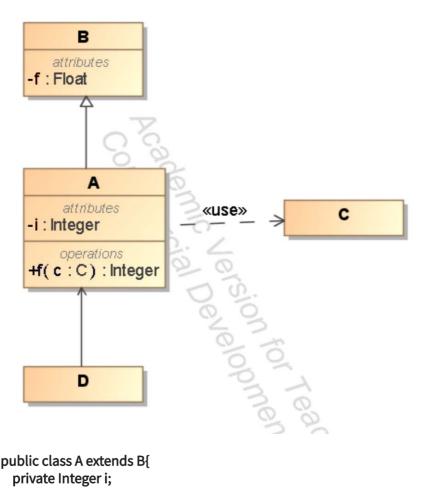


Choose one answer

 $\bigcirc$  0

**3** 

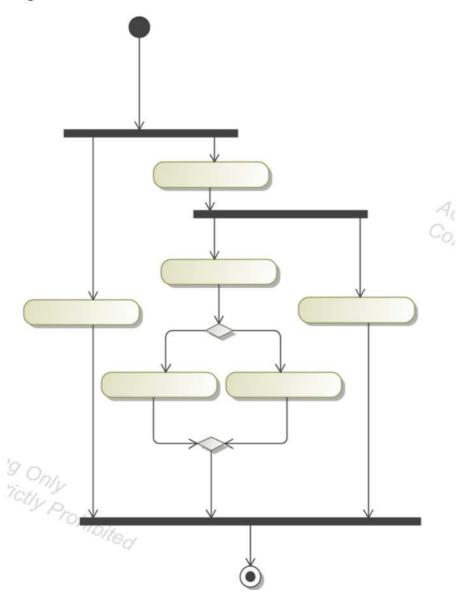
# Hvilken kode svarer til følgende diagram?



```
public class A extends B{
    private Integer i;

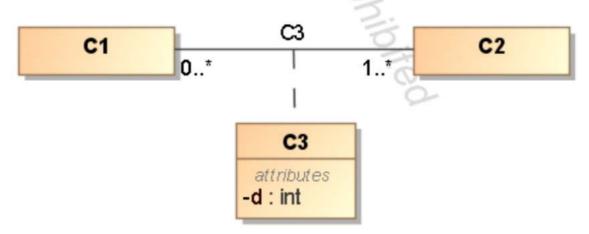
public Integer f(C c){
    Integer i = c.g();
    return i;
    }
}
```

Hvad er det maksimale antal samtidige actions/handlinger i dette diagram?



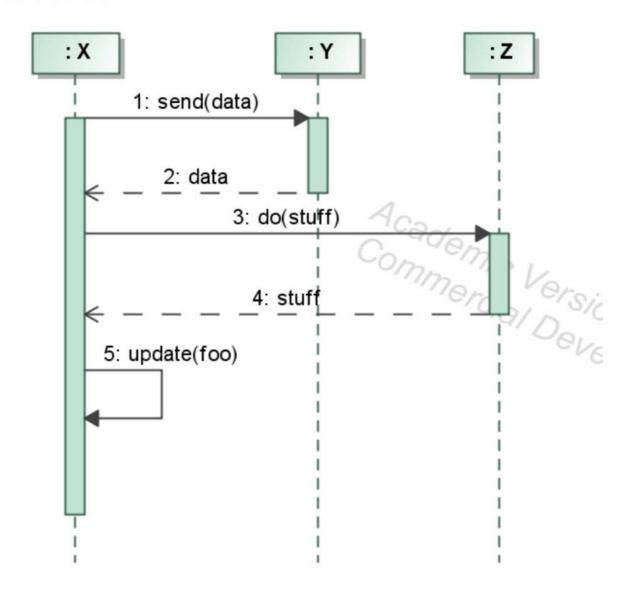
- $\bigcirc$  0
- $\bigcirc$  4
- $\bigcirc$  2
- $\bigcirc$  3

# Hvad gælder her?



- O For hver C1 er der højst en C3
- ✓ Klassen C3 beskriver associationen mellem C1 og C2
- O Klassen C3 implementerer både C1 og C2
- O C3 er et interface
- O C3 er en refleksiv association

### Hvad er sandt?



- Objektet af typen Y laver et refleksivt kald
- Objektet af typen Y kalder objektet af typen Z
- ✓ Z implementerer do(stuff)
- Objektet af typen X kalder objektet af typen Y asynkront
- X implementerer send(data)